

Naša Sloga izlazi svaki 1
16 dan mjeseca i stoji s
poštarijom za cijelu godinu
2 for. a za kmeta 1 for.;
razmjerno za pol god. 1 f.
a za kmeta 50 novč. Izvan
carevine više poštarina. Po-
jedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga svo pokrvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po na-
radnoj cijeni. Pisma neka se
salju plaćene poštarino.
Nepe napisani se dopisi ne-
upotrebljavaju. Dopisi se ne-
vraćaju. Uredništvo i Od-
pravništvo nalaze se Via
Nuova N.º 4 piano I.

Godina VI.

U Trstu 1. Junija 1875.

Broj 11.

Pogled po svietu.

U Trstu 31. svibnja 1875.

Njegovo veličanstvo Car prispje sa svojega puta dne 15. u 11 sati pred podne sretno u Beč, gdje su ga Bečani izvanredno liepo dočekali, a na samom kolodvoru pozdravilo ga burnim „Živio“ dviesto mladih djakah Hrvatah i Dalmatinacah, kao na odjek svojoj domovini, otkud se povratio.

Tom prigodom su bečke službene novine rekle veoma liepo, neka se puk i činovnici i svi austrijski državljani ugledaju u svojega Cara i Kralja, kako imaju svjestno i neumorno izpunjavati teške dužnosti svojega stališa. A i pravo su rekle, jer ako ikoji, to je sjegurno ljeošnji put u Dalmaciju bio za Cara sve drugo, nego li zabavna šetnja uzprkos svoj slavi, kojom je bio svuda dočekivan i pratjen. Zato su ga braćja Dalmatinci i prozvali junakom, vidivši, kako je umio junački nadvladati sve poteškoće svojega, ako i carskoga puta.

Još se neprestano govori o posljedicah, koje bi mogao imati Carev put glede nas, južnih Slavenah. Mi smo, naviestiv 1. pr. travnja taj previšanji put, rekli, što se iskreni i poštenu ljudi bolje poznaju, da se to više ljube i paze, pa izjavili nadu, da će to zastalno biti prva i neposredna posljedica toga puta. To se je evo i dogodilo, jer ako je naš narod i dosad ljubio svojega vladara, to ga ljubi stotruko više, otkad se s njim sastao i vidio licem u lice. A s druge strane je i sam Car pokazao više piti ovom prigodom, da ga je duboko ganula svestrana i srdačna odanost našega naroda. Ta međusobna ljubav i sporazumljenje nemogu nikako ostati bez svojega ploda, najme ako se promisli, da Car nije putovao Dalmacijom, kako smo već rekli, da se prošće, nego da ju prouči s kraja na kraj, pak da je tu nedvojbeno čuo i vidio stvarih, koje su morale baš raniti njegovo očišsko srdce.

U ostalom neima u svietu nikakvih osobitih novostih. Kod nas u Cislajtlaniji promienili se nekoji ministri. Bivši ministar poljodjelstva Hlumecky postao je mjesto Bahansa ministrom trgovine, a na njegovo je mjesto došao mladi Mansfeld. U Beču su se bojali većih i zamasnijih promienah, najme kao posljedicah Careva puta, al su evo za sad dosta dobro prošli. Govorilo se ovih danah o slučajnih promienah i u skupnom ministarstvu, pa čulo, da bi mjesto Kollera mogao postati ratnim ministrom Hrvat general Vlašić. Mjeseca oktobra će se sastati u Beču skupne Delegacije, a u isto će doba sjediti i careninsko vijeće. Dalmatinski sabor, koji se sabrao 19. tekućega, jednoglasnim je zaključkom upravio na Cara poslanicu, u kojoj mu zahvaljuje, što se u dostojno posjetiti uvijek mu vjernu i odannu kraljevinu Dalmaciju. Dne 24. tek. zatvorio se i razišao ugarski sabor. Već se čine pripreve za izbor novih zastupnikah. Reč bi, da će ovaj put ugarski Slaveni, Slovaci najme, Srbi i Rusi, a možebit i Bunjevci i priekodravski Hrvati, biti u saboru bolje zastupani, nego su to bili dosada. Dao Bog! Glede Rumunjah pako se čuje, da će se okaniti biranja u sabor, gdje se nikako nemari za njihove pravice. Hrvatski se sabor sastao dne 26. Razni zakoni, koje je stvorio prošlih sjeditbah, bjehu ovih danah od kralja potvrđjeni. I hrvatski se sabor primiče koncu svojega trojletnoga djelovanja. Primorske občine su poslale na sabor predstavku, u kojoj mole, da se hrvatske županijske oblasti presele sa odmetnice Rieke u hrvatsko Primorje, gdje bi bile više na svojem mjestu, nego li su na Rieci. I mi želimo, da hrvatski sabor uvaži tu prošnju. Ban Mažuranić za svoga boravljenja na Rieci posietio občinu Trsat, gdje je bio dočekan baš onako, kako Hrvati navadno dočekuju svoje zaslužne visoke dostojanstvenike.

Kako se sad vidi, Bismark je bio ozbiljno namislio poremetiti evropejski mir, nakanivši zaratiti se na novo s Francuskom, kojoj nemože nikako oprostiti, što se je onako brzo izliečila od njegovih udaracah. Nego je u dobar čas prispio onomadne u Berlin Car Aleksandar, te krenuo Bismarka s toga sklizkoga puta, pa sad njegove novine kao na zapovjed trube, da neće bit rata, jer da nisu Njemačka i Franceska bile nikad bolje prijateljice, što su baš sada. Pak mu vjeruj! Al je i Engleska digla svoj glas proti njemačkoj ratobornosti, pa počela krepko braniti ne samo Francesku, nego i

ostale narode, koim prieti pogibet od njemačke pohlepnosti. Hoće, hoće malo po malo i Njemačka naučiti, da se nemože sve, što se komu shtjedne. I sama Italija nemisli se nikako do kraja zavadići s Crkvom radi Njemačke, dapače ima znakovah, iz kojih se vidi, da u Italiji i svietovni i crkveni ljudi idu za međusobnom pomirbom. Knez Milan putuje po svojoj državi, pak je svuda liepo dočekivan. Iz Bosne dolaze grozne viesti o bjesnilu divljih Turakah proti nevoljnim Kršćjanom.

Dopisi.

S otoka Krka, svibnja mjeseca.

Pokle su druge novine koješta izvietile o slavlju, kojim Krčki Otočani dočekahu svoga Cara i Kralja, budi zabilježeno što-god i u „Našoj Slogi“, kao glasilo istarskih Hrvatah.

Znajte u kratko, da na 6. t. m. dodje iz Lošinja brzajavna prepovjed narodnih zastavah, pokle su nekoje občine bile učinile u tu svrhu znatan strošak. Odmah 7. t. m. občine Vrbička i Dobrinjska uložile brzajavni utok na Vis. Namjestništvo, koje se odazvalo hrvatskim jezikom, rekavši, da se pričeka, dok 10. i. m. stigne u Krk sam preuzv. g. Namjestnik. Kad se istoga dana glavari spomenutih obćinah nadju u Krku, preuzv. g. Namjestnik razabra, da dosadašnji liepi mir neće biti ni najmanje narušen tim, da se zadovolji pravednim željam našega hrv. pučanstva, kako mu valjda bijaše nabajala neka crna ptica zlokobnica, koja bje doletila koji dan prije u naše kraje, da se o stvari opita. Narodne zastave budu obćinam dozvoljene a glavari se slavodobitni vrata svojim kućam.

Stignuo i dan 13. mjeseca. Rano u jutro obilazila svirka, a stanovnici Krka-grada ustali prije nego obično, da pozdrave sunce toga sretnoga dana, da izvjesu sagove, zastave, i sve što bi na poljepšanje njihovih kućah služiti moglo.

Već oko devetog sata stadoše dolaziti razne občine i podobćine uz vihorenje zastavah i srebrni glas narodnih sopilah. Upravo dostojanstven bijaše ulaz vrlih Dobrinjacah. Na čelu im narodna prekrasna trobojnica. Glavar sa starešinstvom stupaju pod sopilama sve dva po dva, a do njih se sklopilo liepi broj čilih i krasnih parovah, mladićah i djevojakah, u starinskoj nošnji. Oko 11. sata, najzadnja prispje neizbrojna povorka svjestnih i rodoljubnih Vrbičanah, dakako pod narodnim barjakom, na kom bijaše vidjeti krasno djelo vješte ženske ruke, te se i oni utabore, prošav u najljepšem redu preko glavnog trga, na polju kraj mora. Osobitu pozornost uzbudilo starodrevna nošnja vrbičkih djevojakah. Medjuto dielile se dvovrstne pjesme, izpjevane za taj svetčani dan.

Za 2. satom po podne brodić, što je na daljini izgledao carski parobrod, dade znak, a tad započne neprestana tutnjava mužarah (maškuljah). Barčice zastavami se poredaju do izvan luke, a na lučnom kamenom mostu, gdje se ponosno dizao dosta liepi šator, čekahu jurve krčki načelnik, da pozdravi Nj. Veličanstvo. U brzo doklopota „Miramar“. Kao lastavica doleti careva šajka do mosta. Što bi okom trenuo, nadje se i naš mili Care pod šatorom. A kad je odzdravio načelnikovu pozdravu kao grom zaori iz tisuće i tisuće grlah urnebesni, dugi, neprekidni „Živio“, da je nadkrililo tutnjavu mužarah, a kamo nebi ono nekoliko osamljenih raz-
kanih „Evviva“. Proz duge redove hrvatskih djevojakah „str-
voleliepih slavoinkah, uz neprestani burni „Živio“. „izpod 5
Vladar u stolnu crkvu, gdje Ga na vratih „zrena mili nam
preč. Kapitulom sa svećenstvom. V. „uceka presv. biskup s
naš premilostivi Car napne „canstven je to bio prizor, kad
riječah, što mu je upravljao kao pozdrav i poklon prevriedni sta-
rina-biskup rekav. „da mu čestita na povratku iz kraljevine Dal-
macije, majke naše starodavne.“ Na to se povladno naklonio
premilostivi Kralj apostolski, a svećenstvo zapjevav „Tebe Boga
čvalimo“ uputi se u presbiterij, gdje se Nj. Veličanstvo uzpne na
pridedjeno Mu prestolje, a pratnja poreda na istoj strani evangjelja
u kanoničkih klupah, pokrivenih bogatim damaskom.

Po službi božjoj podje premilostivi Kralj, i opet dočekan izvan crkve od klicajnećega puka u biskupske dvore, gdje su zanj tri najljepše sobe bile baš carski priredjene. Prvi je predvodio presv. g. biskup pred Vladara svoje svećenstvo, a Car mu odvratio veoma laskavo po prisutne glede na vjernost i pravednost podastrih Mu prošnjah.

Za svećenstvom nadodju gradjanske oblasti, kojim slijedjahu najprije krčka občina s hrvatskimi podobčinami, a onda četiri vanjske, čisto naše občine s presv. g. zastupnikom Vitezićem na čelu. G. Dr. Vitezić pozdravi Kralja hrvatski izraziv Mu u ime svih hrvatskih občinah neograničenu vjernost i odanost, moleć Ga ujedno, da se udostoji primiti čedni darak, kao uspomenu na srećni po Krčane dan, naime u baršunu najkusušnje vezanu s godnu pjesmu. Nj. Velič. blagonaklono primi, izpričavav se, kao i po Dalmaciji, što se neusudjuje odžuraviti u hrvatskomu jeziku, jer akoprem ga dobro razumije, da se neusudjuje govoriti. Upita zatim občinske glavare za narodnost pučanstva i učevni jezik u pučkih školah. Hrvati, rekoše oni, jesu nam obćinari, hrvatski nam u školi jezik. Caru je očevidno ugodio taj odgovor. Na polazku kliknuše Mu trostruki „Živio“. Na čem se Vladar najljubežljivije smješec i prijazno klanjajuć, zahvali.

Po tom pohodi previšnji Gospodar uz gromoviti Živioklik gradsku učionu, gdje Ga pozdravi smjela djevojčica. Odtud podje u gradsku sgradu, s koje, kad se pokaza na prozoru, stade noizrekomo klikovanje, živiovanje, mahanje rubacah, bacanje klobukah, itd., tako da poradi neopisiva uzhita nije se mogao nastaviti pokušani narodni ples.

U to se približa čas rastanka. Kakov je bio taj rastanak! Tako se samo otac rastaje sa svojom djecom. Najugodnije ganut žalio je premilostivi Vladar, što se nemože dulje zadržati sa vjernim si pukom. Iza Careva odlazka pučanstvo vanjskih obćinah podje mirno i dostojanstveno, kako je i došlo, svojim kućam.

Eto vam u kratko opis našega slavja, što će oostati u blagoj uspomeni svakoga Krčana, a bože daj, da nam bude taj dan, košto se nadamo, nosioc bolje budućnosti.

Sa otoka Cresa, dne 23. Maja.

Prigodom, kad je Nj. V. naš Car i Kralj pohodio grad Cres 13. t. m., pošao sam bio i ja u to glavno mjesto naše občine, da se naužijem te divne krasote. I doista, mučno bi bilo perom opisati ljepotu, kojom je bio narešen grad Cres i množinu naroda, koji se je bio sakupio iz grada i izvanjskih podžupanijah, da pozdrave svoga milostivoga kralja, Franja Josipa I. Dakle dostojno je pohvale naše občinsko zastupstvo, što je umilo ovako liepo narešiti svoj grad, kako još nije nikad bio niti će biti.

Zastupstvo je pozvalo i sve pučanstvo izvanjsko na pozdrav Nj. V. proglasom, da ima svaki vikati „Evviva nostro Imperatore e Re“. A što je to „evviva Imperatore e Re“ — šta će to reći? Mislím, da ove rieči nije razumilo skoro dva dela puka u našoj občini, a kako sam mogao čuti od mnogih, ni istomu Caru da nije godilo to pozdravljenje talijansko, jer da nismo Talijani nego čisto Hrvati. Da se je pako Nj. V. Car pohvalio, da se nahodi zadovoljan u obziru svake stvari koli glede urešenja, toli pozdravljanja, ali da nu samo talijansko pozdravljanje daje razumiti, koji neljubi materinskoga jezika, da neljubi ni bratje od iste majke rođjene. Izvanjski puk bio je naumio pozdraviti ga hrvatskim „Živio naš car i kralj“, ali u jutro prije dolazka Nj. Velič. izajđe zapovjed od občine (podestarije), da nesmi nitko vikati „Živio“, nego svaki „Evviva“, jer da nismo mi Krovati ni Sveto-Jurčani, nego da smo Cresani, pak da bi sramota bila vikati „Živio“, akoprem ni tretina puka nezna talijanski. Čitamo u zadnjem broju „Naše Sloge“, da je Krk (Veja), akoprem ondi u gradu ljudi više talijanski govore i znadu nego u Cresu, jer Cresani doma samo hrvatski govore, izuzam onu pešćicu gospode, pozdravio liepo hrvatskim „Živio“. I od Spljeta doznajemo, da je Nj. V. naš Car odgovorio podešti Bajamontiju, da mu veoma godi hrvatsko pozdravljenje. Živio dakle naš dragi otac Car i Kralj Franjo Josip I. U Dalmaciji da je izjavio svoje visoko zadovoljsivo o hrvatskih školah i gimnazijah i napisao hrvatski svoje visoko i prejasno ime. A naš Cres toliko se sramovao pozdravit Ga hrvatski, kako da nezna Nj. V. naš Car i u Beču stanujući, koji narod je ovdje i u kojem materinskom jeziku govori. Nego kad će tako naša Gospoda, neka jim bude i po silii.*)

Sa otoka Krka, dne 18. svibnja.

Sa svih se stranah naše Istre dnevimice tužimo, da nam je narod zapušten, da je zaostao daleko za ostalimi naobraženimi narodi; ali malo koji od nas žalibože nastoji, da, ne rieču već djelom tomu zlu doskoči. Neima ga, koji se nebi kojekako izpričao:

*) Nemožemo da nespomenemo, da je ovaj dopis od slova do slova pisala težačka ruka, pa ovo kakav je bistar i razgorotan. Dajto nam naše narodno pismo, pa mi krivi, ako u kratko vrijeme nemožemo u svem Ured.

Ovaj bi mogao vidati i liečiti te naše rane, ali neće iz mrnje proći narodu, onaj nemože tobože s neumice, treći s neposobnosti, a jedva koji vrši svoju dužnost, dočim bi svakomu valjalo doprijeti po koje zrnce na korist pučke prosvijete i boljka narodoaga. Ali ako to može svaki, učitelj jest onaj, koji već po svom zvanju i položaju, može i mora narod od sna buditi, pitajuć dječicu naukom, tim dandanas potrebitim kruhom, ter tako goječ domovini našoj naraštaj, kojemu je tmine razpršivati, a svjetlost unášati. Da pako učitelj uzmogne narodu koristiti, treba mu znanje, treba mu ljubavi za domovinu; ali čemu mu znanje, ako ga nezna uložiti, ako se nezna u svom položaju njim okoristiti. Radi toga svakomu je učitelju sveta dužnost upoznati narodne potrebe, razviditi narodne mahne (nevaljalštine), pak onda upri svom revnošću, da pokvareno popravi, da krhljavo izlieči, da manjkavo popuni. Jedna pako od najzgodnijih prigodah, kako da se učitelj upozna timi narodnimi potrebami, jesu učiteljske skupštine, koje se običavaju sazivati po pojedinih naših Okružjih, ter je taj običaj hvala Bogu i u našem Okružju uveden već nekoliko godinah.

I ove dakle godine po običaju pozvalo je školsko Okružno Vieće u Lošnju učitelje svega Okružja na skupštinu, koja će ljetos biti u Krku (Veji) dana 4. 5. 6. lipnja (junija). Kako su koristne takove skupštine, to već goři natukuusmo, zato nije nam jih ovdje dalje tumačiti, jer svatko znađe, da je to prava blagodat po napredak narodni. U njih može svaki učitelj uz razgovor svojih drugovalh saznati u što jim valja uprieti, kako djecu podučavati, kako školske rane liečiti, rieču, kojim putem do željena cilja doći. Zaisto plemenit je zamišljaj tih skupštinah; zadaća jim spasonosna, ali i ogromna, a odtuda i plodovi valja da budu blagodatni i koristni.

Imali smo prigodu pročitati i program te skupštine, t. j. o čem se ima tu razpravljati. Šaljemo vam ga u provodu iz talijanskoga, da ga, ako vam prostora preostaje, tiskate na obaviesit i razzsudu svih prijateljah napredka. Mi ga u obće nemožemo nego pohvaliti; njím je školsko Okr. Vieće pokazalo, da dosta dobro slivača potrebe školah u našem Okružju. Jedino bismo mu mogli prigovoriti s prekasnoga poziva. Školsko naime Vieće Okružno odposlilo Okružnicu 24. aprila, na školska mjestna Vieća, a pozivlje na skupštinu već na 4. 5. 6. lipnja (junija)! Čini se, da mu je nepoznato, koliko se hoće dok dođe n. pr. list poslan iz Lošinja na otok Krk u koje selo, gdje neima pošte! Tako n. pr. školsko Vieće Krčko razposlalo dobivenu Okružnicu 28. apr. „ad circulandum“ školam občine Krčke. Sada s nestašice poštarških uredah, znađemo stalno, da će n. pr. najzadnja škola u Milohnić-selu primiti Okružnicu jedva oko 20. tek. mjeseca, a skupština u Krku, kako već goři rekosmo, 4. 5. 6. lipnja. Sada uzmemo li u obzir važnost predmetah, koji se imaju razpravljati, zatim cilj, što ga takva skupština kant postići, to je vrijeme kratko pače prekratko, da se učitelj dovoljno pripravi. Ta komugod neće biti niti 8 danah do urečena roka, pa zar da u osam danah uz tolike posle, učitelj pripravnan bude, ter mudro promozga svaku točku programa? Tim se svrha skupštine osujeti, pa sve se radi „pro forma“; mnogi neće doći, navadajuć Bog zna kakve izprike, a pravi uzrok bit će tražit u kratkoći vremena. Zato bismo mi svjetovali školsko Okružno Vieće, da na godinu bar pol leta prvo urečena dana skupštine, Okružnicu razpošalje; tim bi zaisto svrhu bolje postignulo. No viditi ćemo. — Onda neznamo čemu IX. točka, tu bi mi izpustili, znajuć, da se nigdje njemački jezik nepodučava, izuzameš li možda Krk, Cres i Lošinj. — Nemožemo napokon sreću odoljeti a da ne uzdahnemo, kada će započeti zvanično (oficiozno) dopisivaunje školskih Viećah u hrv. jeziku. Ta smiešno je, da nerečemo nepravedno, dopisivati si u tudjem jeziku, kada su nam mal da ne sve škole hrvatske! No i to će, ufamo se, budućnost čim prvo riešiti! Buduć da pisac ovih redakah neće imati sreću, da skupštini prisustvuje, jer učitelj nije, to moli goše učitelje, da kojigod od njih (ta ima jih još hvala Bogu, koji svoj jezik i svoj narod ljube) objavi uspjeh skupštine. Nagovaramo pak i zaklinjemo naše rodoljubive učitelje, da navlastito pri razpravljanju prve točke ulože svu svoju vrsnoću, te dokazi u ruci dokažu, da nemože nijedan učitelj odgojen u talij. dulu, potaknuti djecu našega Okružja na ljubav domovine. Najbolji dokaz su same naše škole; 30 i više godinah da su u nas uvedene, pak kakvo domoljublje opažamo u našem puku? Nikakvo; a zašto, jer ga učitelji neimaju!

Program skupštine.

1. Kako će učitelj nadahnuti svoje učenike ljubavlju domovine;
2. Kako će učitelj usaditi u sreću svojih učenikah zdrava načela čudorednosti svojim svagdanjim podučavanjem;
3. Kako valja učitelju, kako podučavatelju i odgojitelju ponašati se u društvu;
4. Kako će učitelj nastojati izkorienit praznovjerje i predsude, što jih djeca obično upiju u kući roditeljah;
5. Kojim najlakšim i najprostijim načinom podučavati djecu u prirodoslovnoj znanosti, a da se iz nje crpi najbolja korist;

- P. Je li težatno zemljište posvud jednako?
- O. Nipošto, dapače jest veoma raznoliko, čemu je uzrok narav brdih, iz kojih je poteklo. Negdje je n. p. sgnjeteno i tvrdo, negdje rahlo i sipko. Po nekih brdaših bit će bjeliskavo i kamenito, po nekih pako crno i duboko. Ovdje je većinom pjeskovito, ondje pokrito debelim oblutjem. Tamo se razlila voda, stupivši iz korita, te pokrila polje pjeskovicom, a ovamo naniela mulja i blata, koje je, osušivši se, postalo da nemože plodnije. Na bilo ovako il onako, svako je tlo težatno, samo kad se težak zna njim koristiti.
- P. Deder, kažite mi, na koji način?
- O. Prvi, najbolji, jedini način je taj, sijati i saditi prama zemlji, to jest, na ovoj ovo, na onoj ono; jer neprija svakoj rastlini svaka zemlja, nego ova voli ovu, a ona onu.
- P. Razjasnite mi to, molim vas.
- O. Ta to je jasno da nemože jasnije. Kad sam rekao, da jedno sjeme voli ovu zemlju, a drugo onu, rekao sam sve, što se može. Na ovoj sve raste i rodi, a na onoj hvira i jalovi. Koliko se težakih badava nemuči, kad siju i sade na svojoj zemlji nekoje stvari samo zato, jer to čine i njihovi susjedi! A muče se badava zato, jer nepoznaju naravi svoje zemlje, pa hoće na silu, da se zemlja priloziti ili prilagodi sjemenu, gdje se ima sjeme priloziti zemlji.
- P. Razumijem vas dobrahno, ali kad bi govorili još jasnije, bilo bi mi...
- O. E dakle slušajte. Ima gospodarah, koji siju pšenicu na pjeskovitoj zemlji, a ono bi na takvoj zemlji mnogo bolje uspiela raž (segala) i ovas (zob). Ima jih opet, koji neće da sade kuruze (turkinje) nego po višinah, gdje trpi mnogo od suše i malo rodi. — Nekoji gospodari misle, da je jaka i ilovata zemlja najbolja sjenokoša, a ono se najviše nakosi na rahloj i sipkoj zemlji. Ovaj hoće da mu se trud naplati, sijuć konoplje na tankoj i mršavoj zemlji; a onaj sadeć trsje na ravnicu, gdje je što dublja i jača zemlja; jedan i drugi neprestaju sijati žito ljetu za ljetom sve na jednom te istom tegu. — I tako bi mogao navesti sto i sto drugih primierah, iz kojih se jasno vidi, kako se mnogi i mnogi badava trude, jer neće da se prilagode zemlji, pa da siju i sade ovdje ovo, a ondje ono, kako je već za što zemlja bolja il gorja.
- P. Kako se zovu ta težatna zemljišta?
- O. Akoprem nije moguće dati svim svojega osobitoga imena, jer strogo govoreć neima ni metra zemlje a da je posve jednak drugomu: sa svim tim težatna se zemljišta diele nasploh na tri sliedeće vrsti, naime na zemljište *ilovato*, *kremenasto* i *vapnenasto* ili na zemlju *ilovaču*, *kremenjaču* i *vapnenjaču*. Nu buduće se te tri vrsti zemlje nalaze najveć puti pomiešana jedna s drugom, to treba viditi, koje jest najviše, pa po toj joj dati i ime. Prama tomu zemlje se diele na *ilovato-vapnenaste*, na *ilovato-kremenaste* i na *vapneno-ilovate*, al i u tih lahko da je dobiti i drugih sastojnih dielovah, zato se množe i njihova imena.
- P. Koje su zemlje najbolje za težanje ili djelanje?
- O. Pravo reći, zemlje su sve dobre, tko jih umije djelati; a izkustvo nas uči, da ima jako malo slabih i nevaljanih. I ako je istina, da neke zemlje vriede više od nekih drugih, pa da ima zemljištah srednjih i preizvrstnih: to je takodjer istina, da svaka zemlja može naplatiti težaku trud, samo ako se okolo nje trudi nešto i razumom, a ne samo životom. Neka hude zemlja ilovata, kremenasta, vapnenasta il pomiešana, tko ju diela umom i razumom, neće ga nikad i nikako izdati, jer ju može gdje popraviti, a gdje prilagoditi joj il priloziti sjeme.
- P. Dakle da zemlja rodi, dosta je, da ju čovjek djela?
- O. Nemojte tako, čovječe, ta već ste mogli i sami viditi, da to nije dosta, nego da se još povrh toga mora dobro djelati, a to je ono, o čem ćemo drugi put govoriti.

Različite viesti.

* Carev doček na Rieci bio je izvanredno liep i sjajan. Magjari i Talijani bijahu kod tog dočeka tielo, a Hrvati duša i

srđce. Braća Hrvati iz Kraljevine, kao da su hotjeli svjetkovati Carev povratak iz Dalmacije, dodjoše tamo u veliku broju iz bliza i daleka. Tu se našli, da se poklone Caru, i prvi hrvatski dostojanstvenici s banom na čelu, osim mnogih odaslanstvih i drugih javnih licah. A i Caru da bijaše milo viditi tolike Hrvate oko sebe, pak da jih je veoma blagostivo primio i saslušao. Hrvatom, koji su vrtili po varoši kao na mravinjaku, zaigralo je i tu srđce kao svuda, gledajuć svojega kralja, pa nemogahu da neudare po zdravljeti ga svojim narodnim pozdravom, kličeć mu, gdje bi ga god sretili, najsrdačniji „Živio!“ Magjarom i Talijanom nije bila po čudi ta navala Hrvatah u onaj njihov zaselak na hrvatskoj zemlji, jer su hrvatski gosti bili dali Rieci za ona dva dana čisto hrvatsko lice, buduće da je hrvatski govor i hrvatski pozdrav nadkri-ljivao svuda govor i pozdrav talijanski, a kamo li magjarski, premda su bili, kako se piše, naručeni i dobro plaćeni mnogi kojekakvi potrebnjaci, da viču „Eljen“. Carev put u Dalmaciju baš nije mogao imati boljega završaja, što ga je imao na Rieci, gdje se je takodjer prometnula u sjajnu pobjedu ona podmukla borba, koja se zapodjela med hrvatsivom i tudjinstvom od onoga časa, kad je Car stupio na dalmatinsku zemlju.

* Carska odlikovanja. Kako se čita u službenih bečkih novinah, primorski namjestnik barun Pino postao je tajnim savjetnikom, trčanski načelnik Dr. D'Angeli i zemaljski kapetan istranski Dr. Vidulich dobiše Komendu Franje Josipa. M. č. g. Andrija Štrku, župniku u Lovranu i c. k. nadzorniku pučkih školah u Kotarima Voloskom i Novogradskom, bi podjeljen zlatni križ s krunom za zasluge.

* Car i naš hrvatski jezik. Kad su se u vojničkom odgojilištu na Rieci poklonili Caru tamošnji učitelji, Car jih je po navadi pitao, što tko uči, pa, kako piše „Primorac“, učitelju hrvatskoga jezika da je rekao: „Hrvatski jezik, veoma važan predmet!“

* „Glas Crnogorca“ javlja, da je N. V. naš Car, prigodom boravljenja u Kotoru, pošto bijaše primio pozdrav junačkih crnogorskih četah, odpremio knezu Nikoli brzozavku, u kojoj se zahvaljuje toli na počasti učinjenoj Mu od strane vojske, koli na poklonu istoga kneza, uvjerjujući ga o svojoj privrženosti i prijateljstvu.

* Sa otoka Krka nam pišu, da se Krčani gradjani groze častnim narodnjakom, koji su vikali Nj. V. „živio!“ Nije dosti što se groze, neg hoće silom na vidjelo svojom finom italo-pelagogreko-latinskom kulturom; rugajuć se i koješta sramotna i gruba čineći. Da, i seljakom da su prietili 24. t. m. prigodom novačenja. Za pjesme pako, koje su se onda po građa dielile, vele, da nebi to bilo narodnjakom pošlo za rukom, da su to oni prije znali. Puntari, Korničari, Sveto-Fuskari, Dobašljani, Baščani, Vrbančani, Dobrinjci, Omišljani, što mislite? Toliko vas ima, pak trpite, da vam se ruga pesćica ljudi, koji trebaju vaš novac i vaš kruh za život! Ohrabrite se, pak pokažite svietu, da ste srđni ljudi; vas je više, uzmite dakle moć Vejanom, i birajte u Veji za sudca svojega čovjeka. Nebojte se nikoga niti najvećega gospodina, kad se svojim pravom služite i što je vaše išćete!

* Za dvorskoga savjetnika kod ovog Namjestničtvu, čnje se, da će postati Dr. Viktor Pozzi, sadanji dvorski savjetnik u Zadru.

* G. And. Perko, ljekar za živinu u Gorici, bi imenovan c. k. kotarskim živinarom na Voloskom.

* † G. Dr. Andrija Gostiša, rodnom Slovenac, načelnik pravosudnoga odicla hrv. vlade, bivši profesor na pravoslovnoj Akademiji, preminu u Zagrebu. Prof. Dr. Kosta Vojnović govorio mu je posmrtno slovo na grobu. Sva Hrvatska žali gubitak toga vrijednoga muža. I mi mu vapijemo pokoj vječni, želeć, da bude njegova čestita uspomena poticalište sve to jače uzajemnosti izmedju Hrvatah i Slovenacah.

Poziv na predplatu.

Pozivajuć na predplatu na drugo poluljetje, molimo one naše štovane predbrojnikke, koji nam još što duguju za prvo, da izvole što prije platiti svoj dug.

U Trstu 1. Junija 1875.

Uredništvo.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 30 Maja 1875.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Carski dukati (cekini)	—	—	5.25	5.24	5.24	5.24	5.24	—	5.24	5.24	5.24	—	5.24	5.24	—	—
Napoleoni	—	—	8.86 $\frac{1}{2}$	8.89	8.88 $\frac{1}{2}$	8.89	8.89	—	8.89	8.84	8.80 $\frac{1}{2}$	—	8.90	8.90	—	—
Liro Inglesko	—	—	11.16	11.16	11.16	11.15	11.15	—	11.16	11.16	11.16	—	11.16	11.16	—	—
Srebro prid (aggio)	—	—	103.—	103.15	103.—	103.10	103.15	—	102.75	102.75	102.75	—	102.75	102.75	—	—

A. Karabalić Vlastnik.

Izdavatelj i odgovorni urednik A. Novak.

Tisk. Sinovi K. Amati.

4

P. Je
O. Nipe
br.
nef
kr
J

P
O
P
O

U
C
I
O

I
C

I
C

Nastojat ćemo dakle, da nam „Smilje“ i nadalje ostane mezinčetom našoj mladeži, da će ga i nadalje u svakom hrvatskom domu kao mila gosta rado gledati i paziti, pa da će se i u buduće odlikovati koli nutarnjom sadržinom, toli vanjskim oblikom i lepimi, ukusnimi slikami, za koje nećemo troška žaliti.

Već unapried možemo obećati, da će „Smilje“ donasati zabavnih i poučnih članaka od najboljih naših spisatelja, od gg.: Deželića Gj., Fabkovičke Mar., Fabkovića Sk., Filipovića Iv., Jarnevićeve Drag., Koch-Kuhaća Š., Marića Jos., dr. Marijanovića L., Šenoa Aug., Šimunčića Gj., Stojanovića Mij., Tomića Jos. Eug., Trnskoga Iv., Truhelke A., Zajca pl. Iv. i mnogih drugih.

Pozivljemo dakle sve uzgojitelje i prijatelje naše mladeži, da se u što većem broju na „Smilje“ predplate, pa koji ne imaju od srca poroda, neka žrtvuju **62 novc.** za koje drugo valjano, i siromašno diete, koje će im za otu malu žrtvicu sjegurno uvijek zahvalno ostati.

„Smilje“ izlazi 1. svakoga mjeseca na cijelom arku od 16 strana, a cijena mu je na cijelu godinu samo **50 novc.** za Zagreb, a **62 novc.** za vanjske poštom ili ako se u Zagrebu u kuću nosi.

Sabirači predplate dobivaju na 10 predplatnika 1 iztizak bezplatno. Učitelje pako molimo, neka radi olakšanja ekspedicije nastoje, da se list za sve predplatnike jedne škole šalje pod naslovom ili dotične škole ili dotičnoga učitelja: za siljanje predplate preporučamo poštovne naputnice, pošto se njimi i najlakše i najjeftinije novci odašiljaju.

Predplata neka se šalje izključivo upravi „Smilja“ Pivarska ulica br. 90, a za domaće ju prima i sveučilištna knjižara Albrecht-Fiedlerova: članci, dopisi, odgonetke i reklamacije pako uredničtvu u Gundulićevoj ulici br. 936. Nefrankirani se dopisi neprimaju, a rukopisi se nevrćaju

Upravljački odbor hrv. pedagog.-književnoga zbora.

Drng. Albrecht u Zagrebu